



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Toleti S. R. E. Cardinalis Summa Casuum  
Conscientiæ, Sive De Instructione Sacerdotum Lib. VII**

**Toledo, Francisco de  
Coloniæ Agrippinæ**

43. Quotuplex census.

**urn:nbn:de:hbz:466:1-40916**

nam habet; sed vsus est alteri in perpetuum traditus. Et ex hoc intelligitur ratio cuiusdam textus: nam in cap. constitutus, de religiosis domibus, condemnatur quidam Abbas, qui multis annis non soluerat pensionem de re, quam sub censu acceperat; condemnatur autem, ut omnia soluat, non tamen praedium, seu rem amittat; & tamen, si erat emphyteosis, praedium amittebat, & redibat ei, cui soluere pensionem tenebatur, ut habetur l. 2. C. de iur. emphy.

Rationem autem huius dat Gloss. super illud capit. constitutus; nimirum, quia in censu, qui soluit, dominium rei habet, at in emphyteosi, non. Ob id, in hac, res reuertitur ad dominum, cum pensio soluitur, non in censu; quia ipse, qui habet, dominus est; solum cogendus est ille pensionem totam soluere.

Est igitur census, ius exigendi ab aliquo pensionem aliquam, super re, cuius dominium apud ipsum met est. Dicere quare dicitur census?

Aduerte. Olim res, & bona ciuium recensebantur ab Imperatoribus, ut iusta fieret ipsorum aestimatio, ad tributum soluendum, ut habetur l. forma, ff. de censibus; talis autem aestimatio dicebatur census. Inde, nomen hoc ampliatum est, ut ipsa res familiaris, quae aestimabatur, diceretur census.

Et rursus tertio, ipsum tributum, & pensio, quae soluebatur, etiam dictus est census. unde, illi interrogabant, an liceret censum dare Caesari.

Atque his modis apud auctores hoc nomen usurpatur; sed in praesenti apud Doctores Theologos, & Iuristas aliter sumitur.

Quarto modo sumitur census pro ipso iure, quod est in accipiente pensionem, ad exigendum eam ab altero; & sic in praesenti sumitur, & à nobis hoc modo census definitus est.

### Quotuplex census.

### CAPVT XLIII.

**N**unc diuisiones, & modi censuum horum consideranda sunt; nec oēs diuisiones in medium proponemus, sed principales, & de quibus minus est dubium.

Pri-



Primo quidem diuidetur in resignatiuum, & consignatiuum.

Resignatiuus est, cum quis rei suae dominium alteri transfert, retenta sibi aliqua fructus pensione; & de hoc ceusu erat illud c. constitutus, superius allegatum.

Consignatiuus est, cum quis, retento dominio rei suae, partem aliquam fructus in alterum transfert. Tales census modò in vsu sunt.

Horum autem, quidam sunt perpetui, quidam temporales.

Illi dicuntur perpetui; cum quis habet ius supra rem alienius, & haeredes ipsius exigenti pensionem; & non solum hic, sed etiam eius haeredes, vel illi, in quos tale ius transfulerit.

Temporales verò sunt, qui ad tempus quoddam sunt, & postea cessant.

Secundò, perpetui sunt in duplici differentia: Quidam redimibiles, quidam irredimibiles.

Redimibiles sunt, cum, qui soluit pensionem, potest se liberare à soluenda ea, reddendo pretiù illi, qui habebat ceusum, quo ipse talem emerat ceusum.

Irredimibiles verò, cum non potest pretio se liberare à pensione soluenda. Aduerte autem, quòd non dicuntur irredimibiles, quia censuarius non potest se liberare à pensione, ipsam pretio redimendo: nam si velit, & accipiet is, qui supra eum ceusum habet, potest se redimere, sed dicitur irredimibilis, quia censuarius non potest secundum iustitiam cogere alterum, ut pretium accipiat pro redimenda pensione: sed post decretum **Pij Quinti** omnes census sunt redimibiles. Similiter in redimibili intelligas, potest quidem numquam redimi, & manere in haeredes, ob id dicitur perpetuus; tamen si censuarius velit, potest cogere alium, ut pretium accipiat, ad pensionem redimendam: atque ob id, dicitur redimibilis.

Rursus tercio, temporales sunt in duprei differentia, quidam ad tempus incertum, quidam ad tempus certum.

Illi, qui ad incertum tempus sunt, aliquando sunt pro vita alterius, vel vtriusque, & dicuntur vitalia; ut, qui habet ius exigendi pensionem ab aliquo, vel de re alienius, dum alter, vel vterque vixerit; quòd tempus est incertum. Aliquando non est ad vitam, sed ad alium terminum incertum, ut, dum quis hereditatem consequutus fuerit, vel aliquid obtinuerit. Simi-

Inte



er, qui ad tempus certum sunt, aliquando sunt ad modicum tempus, vt, cum sunt ad annos aliquot infra decem; aliquando non modicum, vt, cum ad decem, aut supra.

Rursus quartò. Omnes hi, aut sunt fructuarij, aut pecuniarij.

Fructuarij, cum pensio est aliqua pars fructus rei, super quam est census.

Pecuniarij, cum est aliquod pecuniæ pretium taxatum: & hi sunt in vsu magis, quam illi fructuarij. Omnes isti census dicuntur reales, quia impositi sunt super rem aliquam, puta, domum, agrum, prædium, vel quid simile; & hos comprehendit definitio census posita. An verò sit census personalis solum impositus super personam, absque vllius rei vtilis obligatione, dicendum est postea.

*De emptione & venditione censuum.*

CAPVT XLIIII.

**T**ertio loco, nunc perserutandum est, an licitè possit quis vendere tale ius alteri super res suas, & licitum sit alteri emere.

Dico primò, absque dubio fatendum est, talem contractum ex natura sua licitum esse, posseq; vnum vendere, alterum autem emere.

Potestque hoc probari ex auctoritate multorum doctorum, qui id affirmant; inter quos, sunt Hosti. ca. in ciuitate. de vsura. Sylu. ver. vsura, 2. §. 12. Contrad. quest. 72. Sor. lib. 6. de iust. q. 5. tra. 1. Nauar. super c. 1. 14. q. 3. in fine summæ suæ. Hoc etiam multi tenent.

Ratio autem est aperta; primò quidem ex Inst. lib. 2. tit. de v. tract. vbi habetur, posse aliquè legare alteri vsum, vel vsum fructum rei, idque etiam facere alijs stipulationibus & pactio- nibus. Potest ergo vendere.

Probatur etiam secundo, Si iste contractus esset ex se illicitus, sequeretur, quòd nullis appositis circumstantijs, posset fieri licitus, quia, quod ex se malum est, nulla potest conditione apposta fieri bonum: hoc tamen asserere, esset temerarium; nam in extrau. Martini, & Calixti, tit. de emption. & vendit. approbantur isti contractus, quibusdam appositis circumstantijs.